

Meanderend door de integrale projecten van het Demerbekken

Integraal Waterbeleid
Dembekken

10de DEMERDAG maandag 11 september 2023 in Beringen

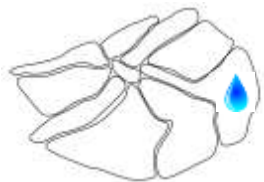
Jan Vanvelk
Bekkencoördinator Demerbekken

Integrale Projecten Demerbekken

- ▶ Demer Limburg,
- ▶ Zwarte Beek
- ▶ De Wijers
- ▶ Noord-Hagelandse Beken
- ▶ Herk & Mombeek
- ▶ Velpe
- ▶ Vallei van de 3 beken
- ▶ Demerdelta
- ▶ Demervallei
- ▶ Getes
- ▶ Melsterbeek

Integraal Project Demer Limburg

WATER+LAND+SCHAP Vlaamse
overheid

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

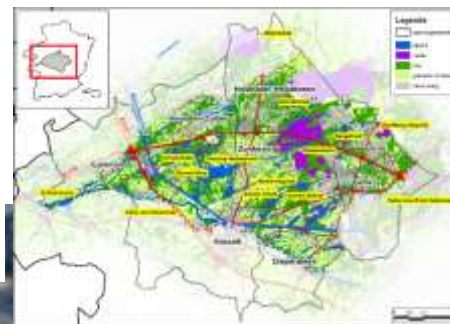

Integraal Project Demer Limburg

- ▶ **Hermeandering Munsterbeek aan Appelboomgaardstraat : Uitvoering 2024**
- ▶ **Waterlandschap Munsterbeek : Uitvoering tot half 2026: van acties als:**
 - graslanden
 - begeleiding van landbouwbedrijven mbt waterbeheer
 - Structuurherstel aansamenvloeiing Demer Munsterbeek
 - Structuurherstel aan Weerstandspad – Oude Beekstraat

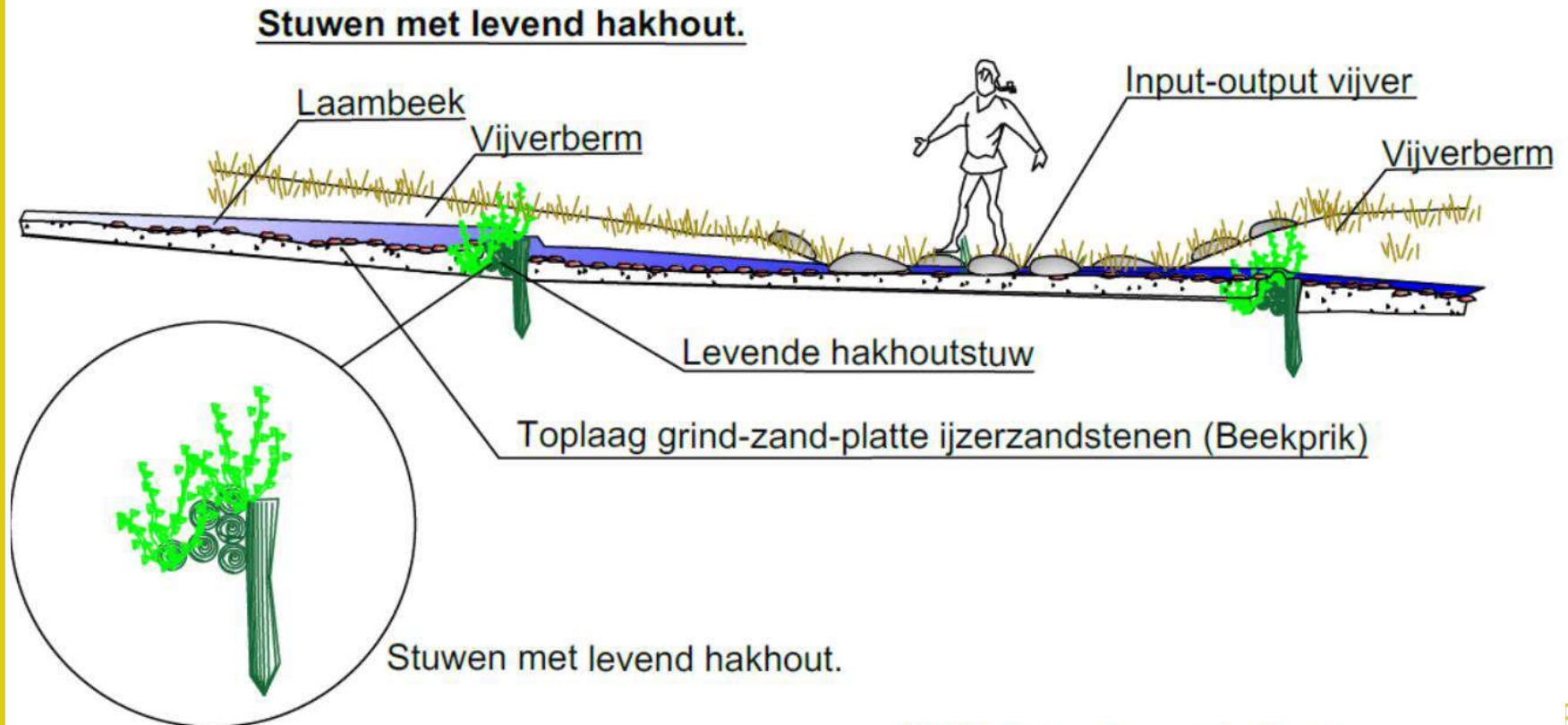
Integraal project

De Wijers in beeld

- **Hefboomproject natte natuur Laambeek (Kelchterhoef):** uitvoering sept 2023 - maart 2024
 - Regionaal Landschap Lage Kempen, Provincie Limburg, Gemeente Houthalen-Helchteren.
 - Vernatting/herstel historisch veengebied en waterbeleving

Integraal Project

- ▶ Klimaatrobuuste inrichting Stiemervallei
- ▶ Meten is weten: doorstart 'Stiemerlab' VITO / VMM.
- ▶ Herstel oude Stiemermeander Sportin GenkPark
- ▶ Uitvoering aan de Slagmolen
- ▶ Herstel natuurlijk watersysteem Waterschei
- ▶ Hydrologisch herstel in Natuurinrichting 'De Maten'
- ▶ Natte graslanden en bossen hersteld in Elsenhout
- ▶ Openmaken van vennen / bomkraters / Kielensven

DE STIEMER: EEN STERK MERK !

Natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit

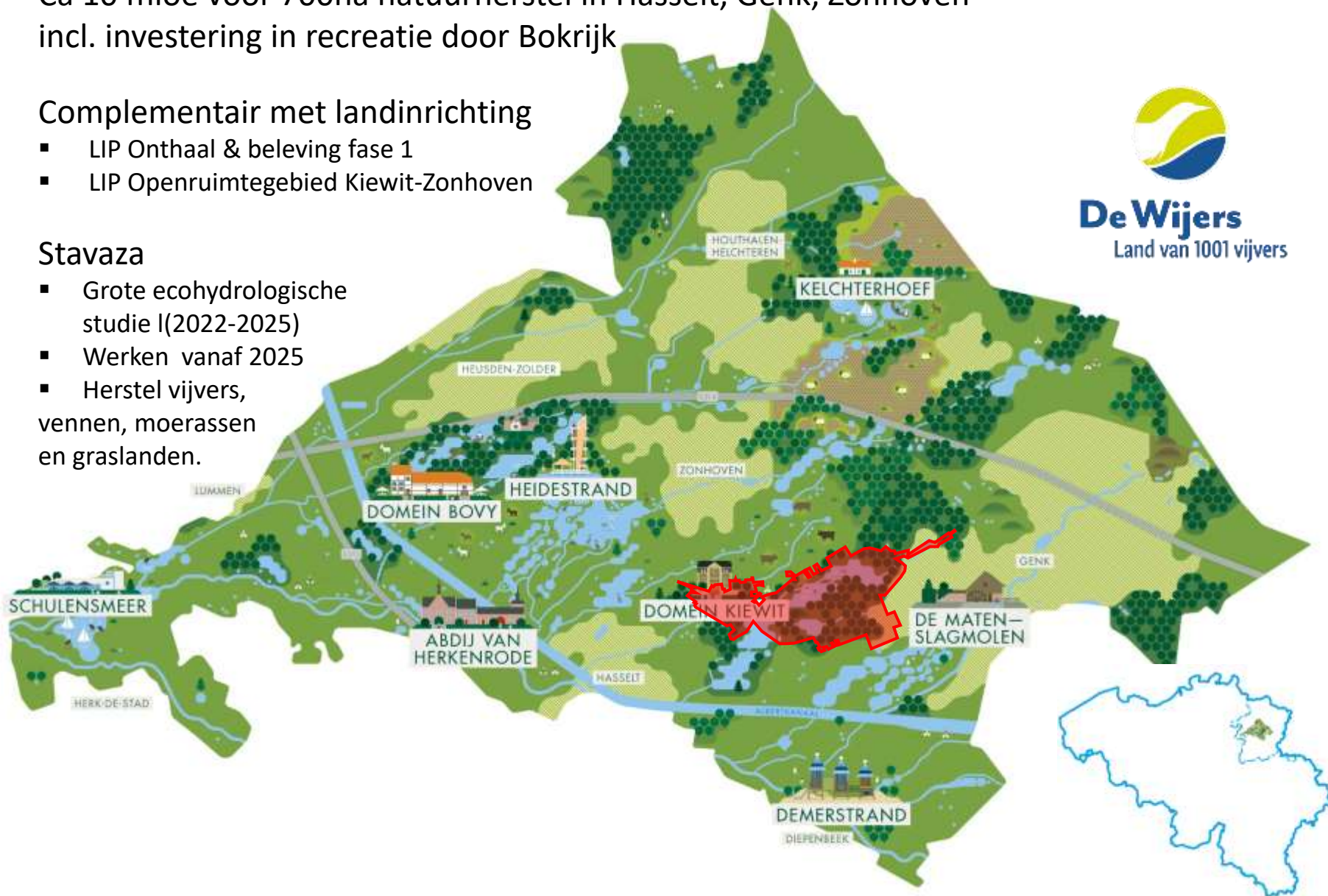
Ca 10 mioe voor 700ha natuurherstel in Hasselt, Genk, Zonhoven
incl. investering in recreatie door Bokrijk

Complementair met landinrichting

- LIP Onthaal & beleving fase 1
- LIP Openruimtegebied Kiewit-Zonhoven

Stavaza

- Grote ecohydrologische studie I(2022-2025)
- Werken vanaf 2025
- Herstel vijvers, vennen, moerassen en graslanden.

Kandidaat Unesco Biosfeergebied

► Doel:

- ✓ verhogen **biodiversiteit**
 - ✓ Verbeteren levensomstandigheden **mens**
 - ✓ scheppen sociaal/economisch/ cultureel **kader voor duurzame ontwikkeling**
- Opmaak **gezamenlijke visie** met lokale en regionale partners, als overheden, bewoners, bedrijven, scholen, kennisinstellingen en ngo's om De Wijers duurzaam te ontwikkelen.

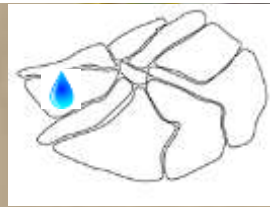
► Traject fase 1

- **augustus – oktober 2023:** Informeren en bevragen bewoners en bezoekers
- **27 september:** Kick-off! participatiesessies om zones (kernzone, bufferzone, overgangszone) te bepalen
- **Oktober 2023 – juni 2024:** Participatiesessies rond zonering en prioriteiten per zone
- **September 2024: conceptnota** naar VUC ifv feedback

► Traject fase 2 (na feedback VUC)

- Afwerken volledige dossier, traject Masterplan en Onderzoeksplan i.f.v. **definitieve indiening dossier**

Integraal Project Noord Hagelandse Beken

Integraal Project Noord Hagelandse Beken

Dienstenbestek structuurherstel Vlaams-Brabant

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

- 1 Winge : Visdoorgang Uithemmolen in Rotselaar
- 2 Winge: Structuurherstel tussen E314 en monding in de Demer : OEVERZONE
- 3 Winge (LWL): Structuurherstel ter hoogte van Het Spicht in Lubbeek
- 4 Begijnebeek: Structuurherstel stroomafwaarts van de Tulpenstraat in Diest
- 5 Begijnebeek: Structuurherstel thv Papenbroek in Diest en Assent
- 6 Begijnebeek: Structuurherstel Speelhofwijk tussen Reustraet en Tulpenstraat in Diest

- **Inventarisatie bovenstroomse projecten**

Integraal Project Noord Hagelandse Beken

► Meer waterberging en natte natuur in de vallei Begijnebeek

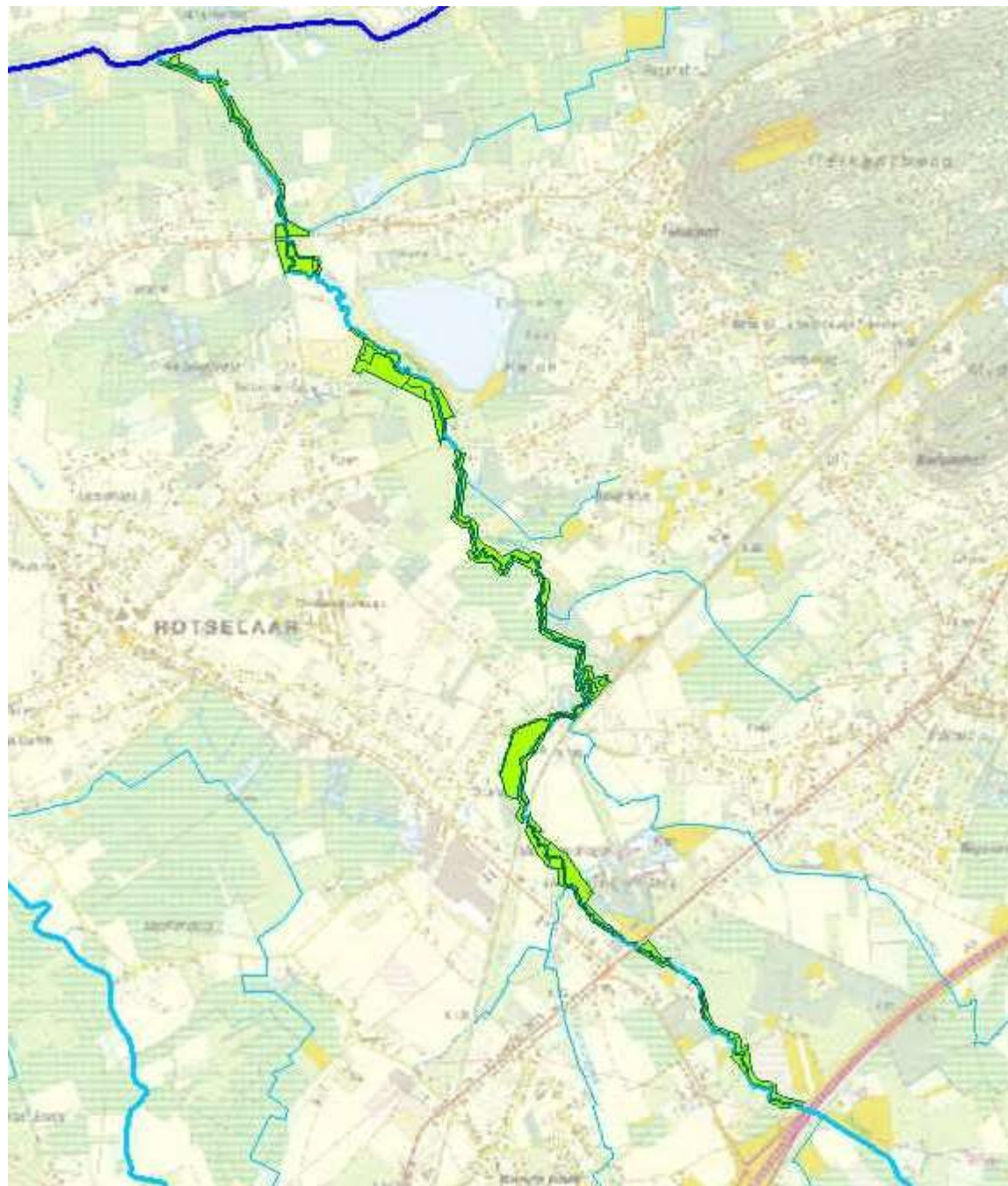
- 11.000 m³ afgegraven door VMM in 2022 uit GOG Assent (Bekkevoort) en bodemsanering
- Slibvang en herstel natte natuur

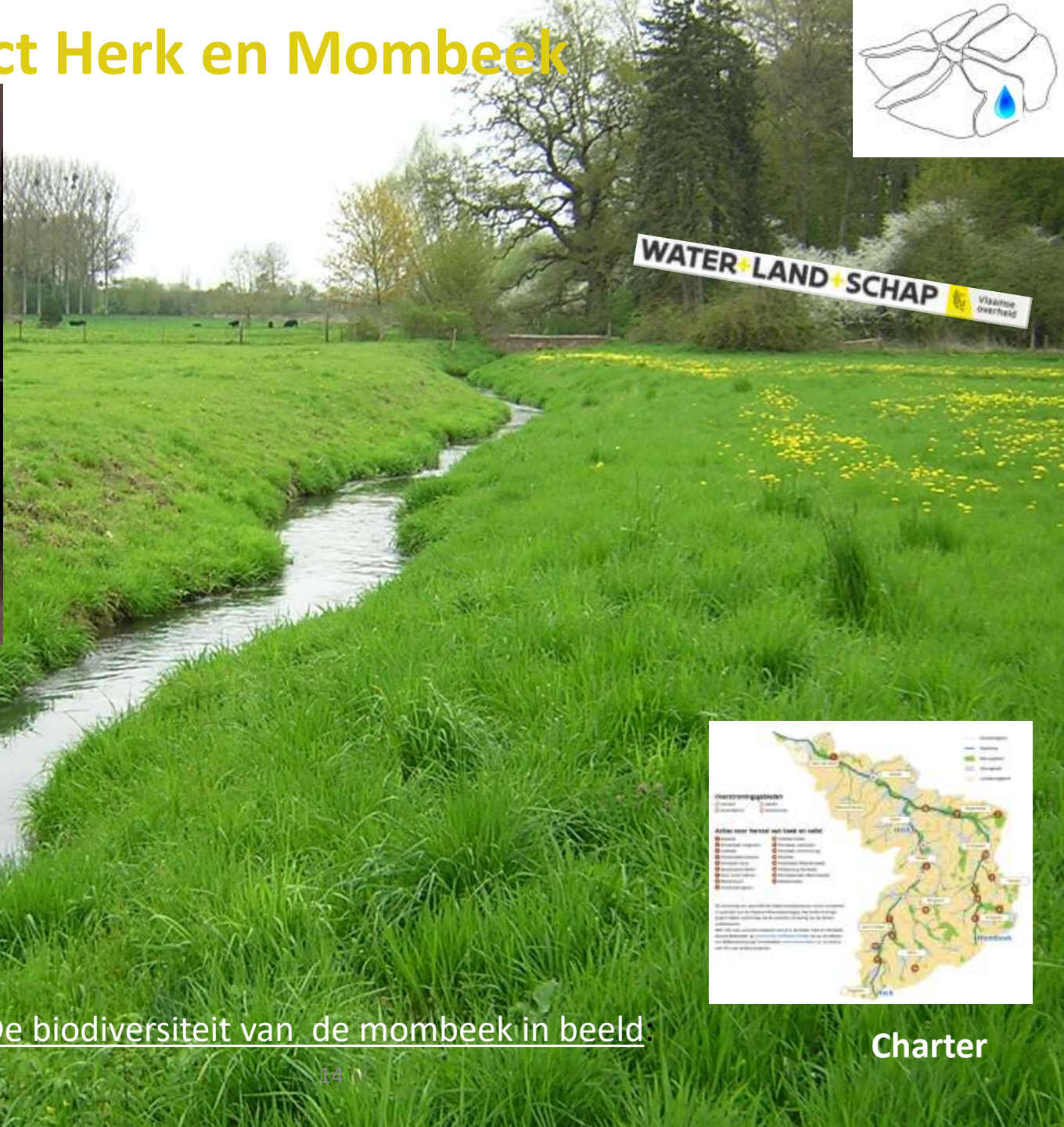
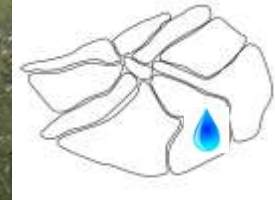
DEMERBEKKEN

Oeverzone

- ▶ 2002: verwerving oeverzone tussen E314 en Demer
- ▶ 16 ha oeverzone, 6 km waterloop
- ▶ 10 à 12 m breed, vaak breder
- ▶ Afgepaald, deels nog niet ingericht

Integraal Project Herk en Mombeek

WATER+LAND+SCHAP Vlaamse overheid

De biodiversiteit van de mombeek in beeld

Charter

Structuurherstel Herk & Mombeek

BESTEK: MOGELIJKE

Hermeandering in Scholen

Watervoerend maken Oude Herk

Meerdere vispassages

Beek- en valleierstel Stevoort

Projecten in centrum Alken

. . .

DEELOPDRACHTEN

Peilverhoging Mombeek

Lokaal verlagen linkeroever i.f.v.
gespreide waterberging

watervoerend maken oude Mombeek /
Ossengracht vanuit Mombeek

Meerdere vispassages

Beekherstel en vernatting

Hermeandering

. . .

Structuurherstel Herk & Mombeek

Steenbornbeek

Hoenshoven

Golmeerzouwbeek

Motbeek, Herkebeek, Sassenbroek
Grondelingenbeek- Batsheerse Beek

Simsebeek

Rijsbeek

Molenbeek – Weyerkensbeek

Mettekoven- Klein Gelmen

Lerebeek

Fonteinbeek Kolmont- Haren

Mombeek Wintershoven-Rood Kasteel

Mombeek Jongenbos

Zammelen

Herkwinning

Marmolbeek

Vismigratie bypas midden Mombeek

Mombeek aan monding Lerebeek

Ecohydrologische studie

Integraal Project Herk & Mombeek

VERNIEUWENDE AANPAK VAN WATER IN DE DORPSKERN IN ALKEN

► Groenblauwe ader van de Herk in de dorpskern van Alken

- oproep 'Groenblauwe dooradering 2.0
- 'Alken Valley 2030 ': omvormen recreatiedomein De Alk tot valleipark en openleggen Herk
- 'De Molen':toegangspoort valleipark, vallei Herk & Mombeek, Landschapspark Hart van Haspengouw

Integraal Project Herk & Mombeek

► Openleggen Bapenakkerse Beek in centrum Alken

- over ± 187 meter opengelegd en heraangelegd in oorspronkelijke bedding.
- Speelplaats onthard en vergroend
- Groen-blauwe open ruimte vlakbij dorpskern: beleving, biodiversiteit, klimaatbuffer
- samenwerking provincie, bekkensecretariaat, Fluvius, Regionaal Landschap, Natuurpunt

Integraal Project Herk & Mombeek

▶ Waterlandschap Herk en Mombeek: vier demoprojecten

- Grasland,
- Biodiverse randen fruitplantages
- Akkerbiodiversiteit & infiltratie
- Beekstructuurherstel

▶ Waterlandschap 'graslanden en moerassen' in Herk en Mombeek

- Behoud/herstel graslanden & moerassen
- Wetenschappelijke onderbouwing
- Beheer door landbouwers, private eigenaars en gemeentebesturen
- Ambassadeurs en samenwerking met overheden

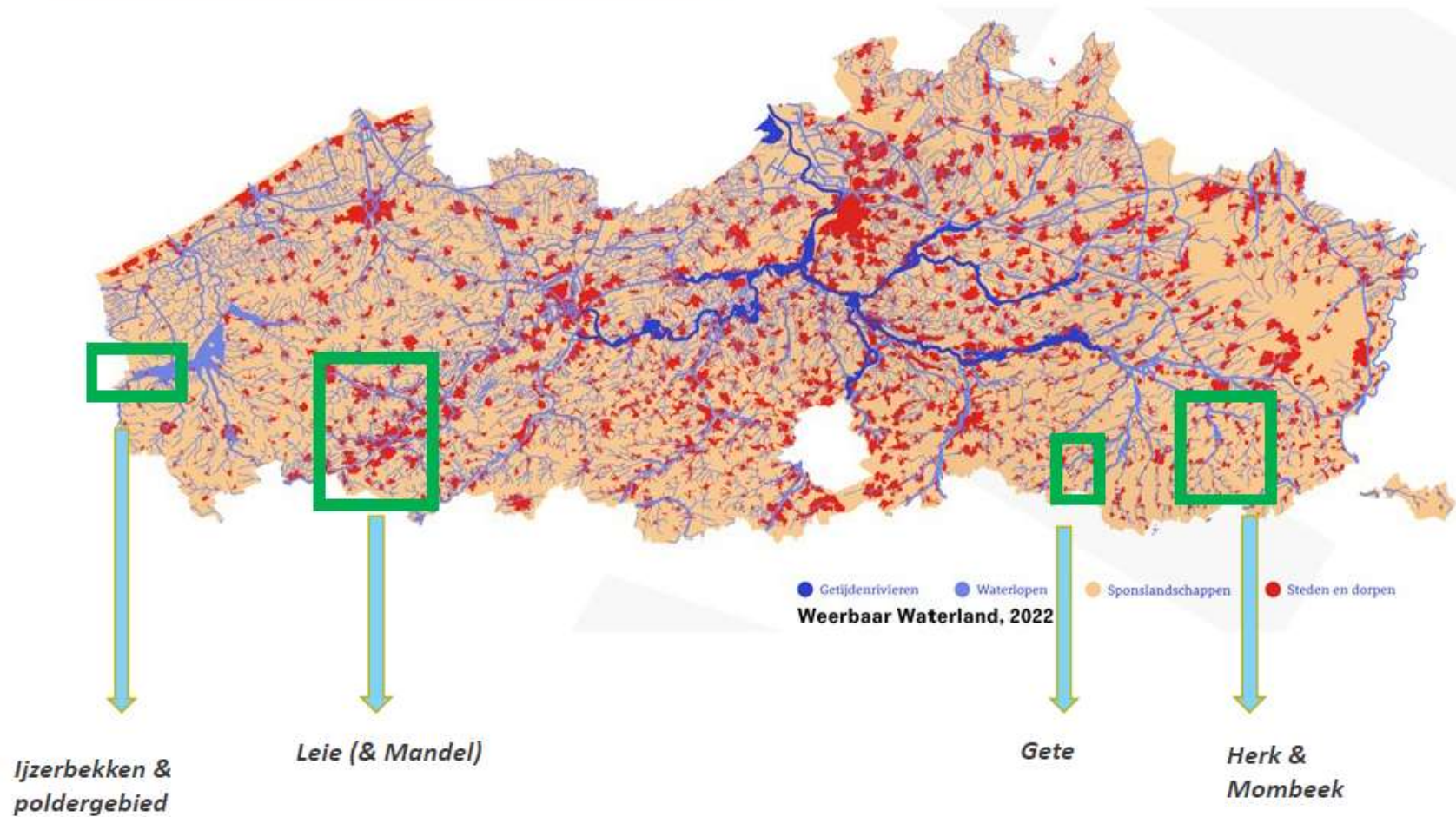
▶ Weerbaar Water+Land+Schap

- Beste 4 gebiedscoalities waterlandschap Vlaanderen voor opschaling
- methodiek rapport 'Weerbaar Waterland'
- Opstart half 2023 , actieprogramma tegen 2024, uitvoering 2025

▶ LIVING LAB HERK EN MOMBEEK

Weerbaar Water+Land+schap

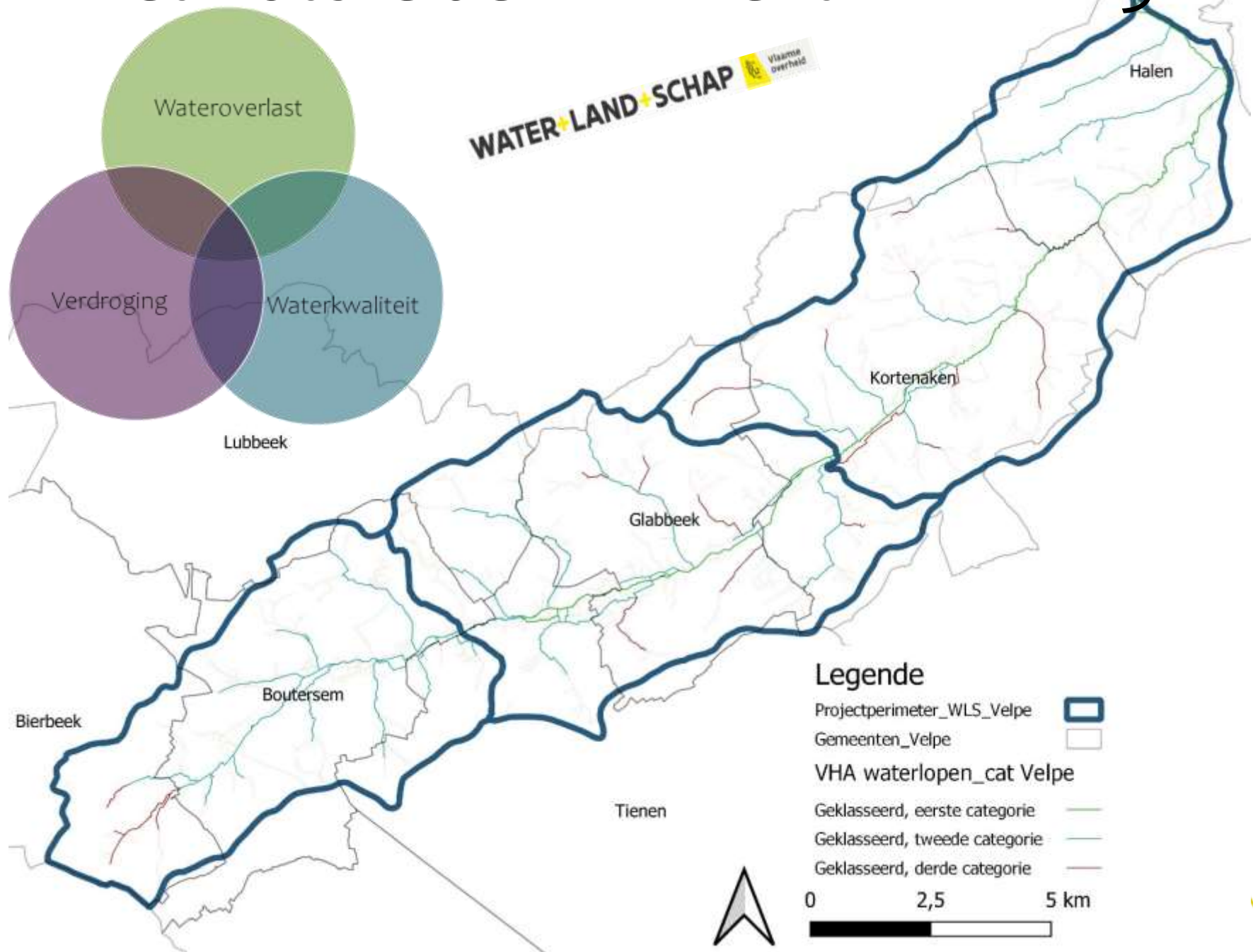

Integraal project Velpe

 De opstart van het project in beeld

► Wet Nature deVELPment 2022-2025

De 3 Velpse-ambities

Dienstenbestek

structuurherstel Vlaams-Brabant

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Beoogde ambitie 1: Klimaatrobuuste vallei met

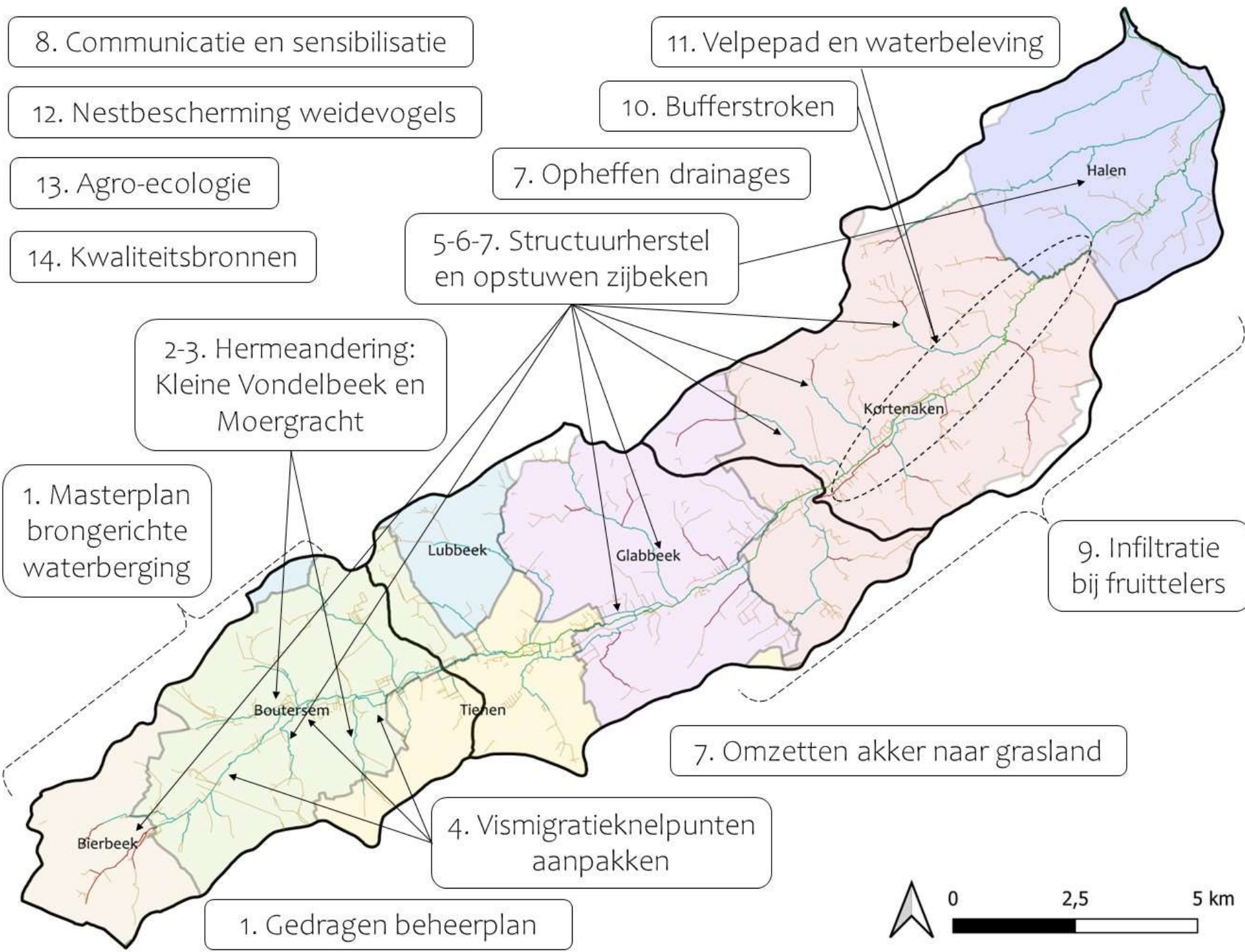
- een **groot waterbergend vermogen** en **aandacht voor droogte**
 - Vertraagde afvoer en infiltratie bovenstrooms en op valleiflanken
 - Stroomopwaarts ruimte voor water in de vallei
- een **verbeterde waterkwaliteit**
- **biodiversiteitsversterkende** acties

Beoogde ambitie 2: Klimaatrobuuste en duurzame landbouw met

- een **betere waterhuishouding en waterinfiltratie**
- aandacht voor **erosiebestrijding**

Beoogde ambitie 3: Waterbeleving bevorderen met

- een focus op **toegankelijkheid**
- de inzet op **sensibilisatie en communicatie**

Integraal project Vallei 'De Drie beken'

WWW.WINTERBEEK.BE

Integraal Project De Drie Beken

- ▶ **Saneringsproject Winterbeek afgerond in 2023**
- ▶ **LIFE project NARMENA** (*Nature-based Remediation of Metal pollutants in Nature Areas to increase water storage capacity*)
 - natuurgebaseerde sanering op basis van een 'constructed wetland'
 - Door water op te stuwen zal het mondingsgebied permanent onder water staan.

Schulensbroek en Webbekomsbroek

Integraal Project Demerdalta

► Life Delta uitgevoerd Schulens- en Webbekomsbroek

- VMM, ANB, Natuurpunt, Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren
- Multifunctioneel waterbeheer en een sterkere natuur

► Vb: Ecologische inrichting Grote Leibeek in Webbekomsbroek

- Verhogen basispeil Grote Leibeek
- Kleinere zijgrachten verondiept of gedempt, stuwen vernieuwd

Integraal Project

Integraal Project Demervallei: Herinrichting Demervallei

- Herstel winterbed Demer t.b.v. waterberging in de Demervallei
- Lokaal aanleggen **winterdijken** (10-tal locaties): bescherming woon- en industriezones
- Lokale **bressen** in de bestaande Demerdijken t.b.v. waterberging
- **(her)aansluiten 30-tal meanders** : herstel winterbed, natuur en landschap Demer
- Aanleggen 20-tal **drempels** in de Demer: winterbedherstel & verhogen grondwaterstand
- Bijkomende lokale ingrepen en flankerende maatregelen : toerisme en erfgoed

Herinrichting Kloosterbeemden

<https://vimeo.com/773253271>

Integraal Project Getes - Melsterbeek

DEMERBEKKEN

Integraal Project Getes/ Melsterbeek

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Dienstenbestek structuurherstel Vlaams-Brabant

1. *Grote Gete: Visdoorgang Celismolen in Hoegaarden*
2. *Grote Gete: Visdoorgang molen van Bellekom in Tienen*
3. *Grote Gete: Optimalisatie 3 visdoorgangen in Tienen*
4. *Grote Gete: Visdoorgang Molenstraat in Linter*
5. *Grote Gete: Structuurherstel/tegengaan verdroging in Wissenbos Tienen*
6. *Grote Gete: Str.herstel /tegeng verdroging Grote Vliet/ s Hertogengracht Linter/Zoutleeuw*
7. *Mene: Structuurherstel omgeving stadsrandbos in Tienen*
8. *Mene: Herwaardering Mene in bedrijventerrein Grijpenveld in Tienen*
9. *Kleine Gete: Visdoorgang molen van Orsmaal in Linter*
10. *Kleine Gete: Structuurherstel en hoogwaterbescherming in Zoutleeuw*
11. *Dormaelbeek: Visdoorgang molen Pritsaer/ structuurherstel in Attenhoven*

Integraal Project Getes -Melsterbeek

Totaalplan 'ruimte voor de Getes' (VMM)

-
- zomer 2021 : zware overstromingen in Demerbekken en Getevallei
 - Vlaamse Milieumaatschappij werkt samen met Hoegaarden, Linter, Zoutleeuw, Tienen, Geetbets en Landen ambitieus actieplan uit om de Getestreek beter te wapenen
 - De valleien klimaat- en overstromingsbestendiger maken en de overstromingen maximaal spreiden in het volledige valleigebied.

Afstemming op waterlandschap

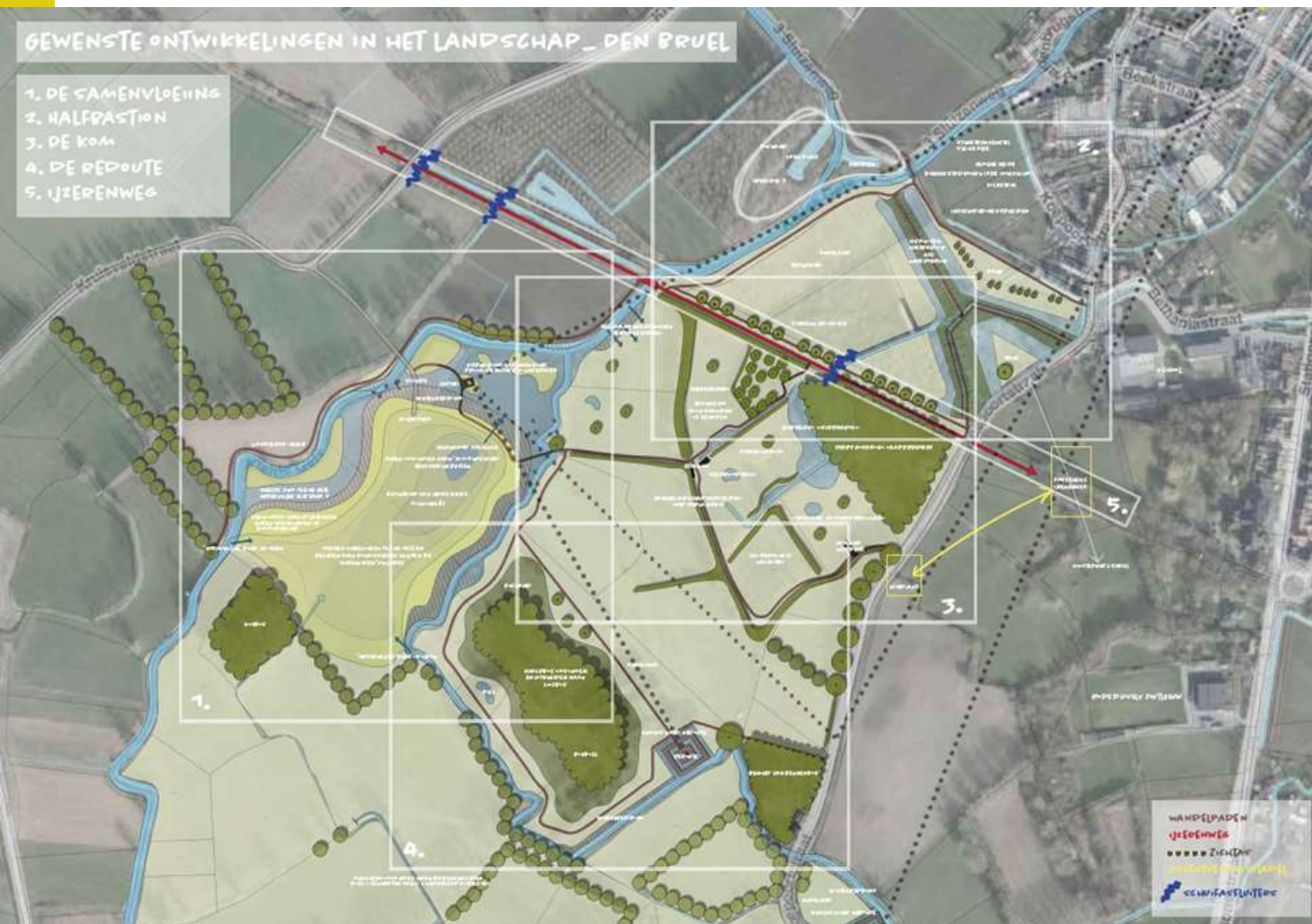
- Studie opgestart in voorjaar 2023 (studiebureau Antea)

Integraal Project Getes -Melsterbeek

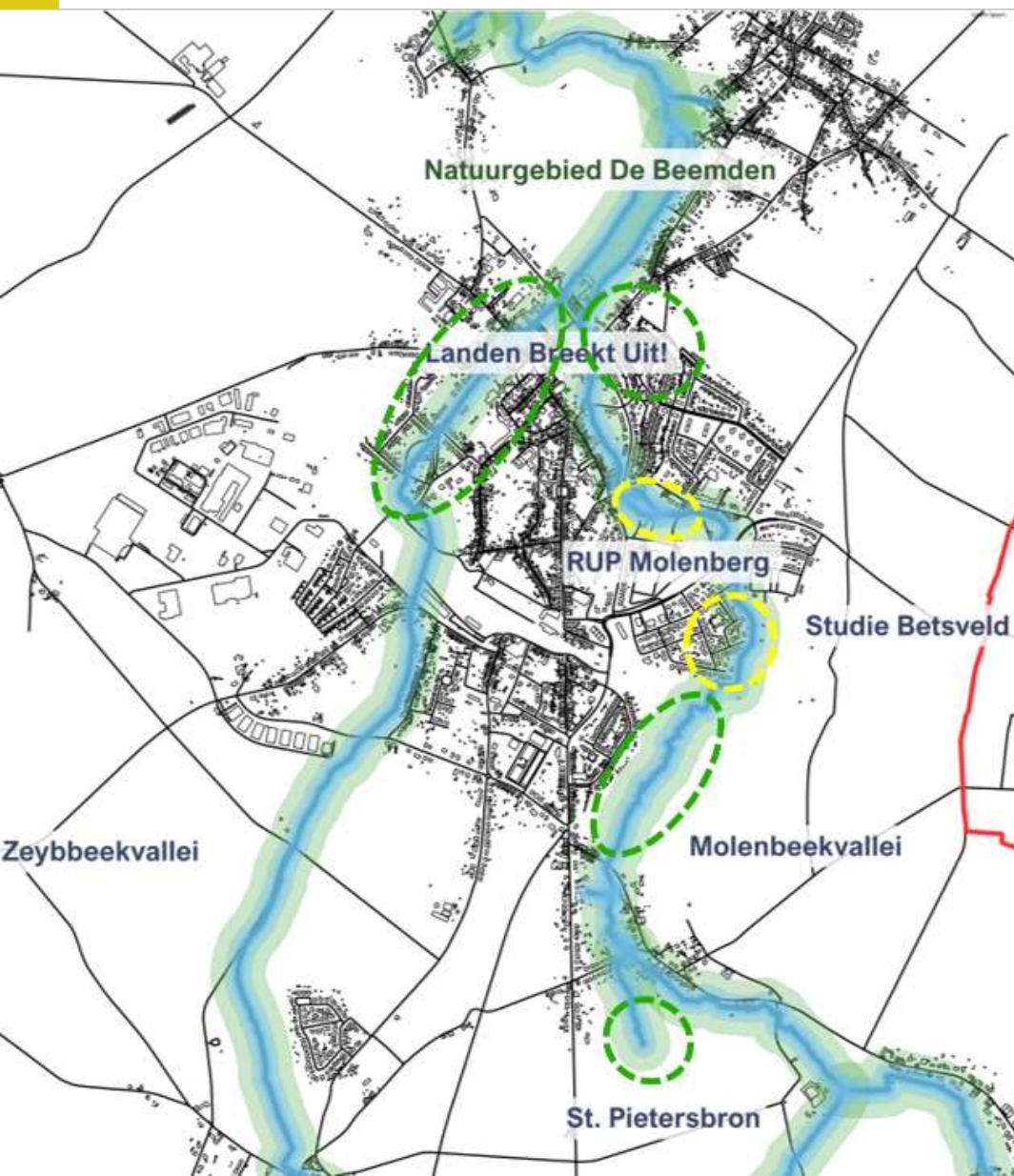
Blue Deal project Den Bruel (Zoutleeuw)

(samenvloeiing Kleine Gete/Dormaalbeek): overstromingsgebied aan rand historisch centrum

DEMERBEKKEN

Landen Breekt uit !

- Oproep 'groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte'
- Start op 20 september
- Groot transformatie project langs Zijpvalei door centrum Landen
- Kleinere quick-win projecten langs Molenbeek en Zijp
- Totaal budget 3,3 miljoen € / 1 miljoen € subsidie.

Demoproject Hennep

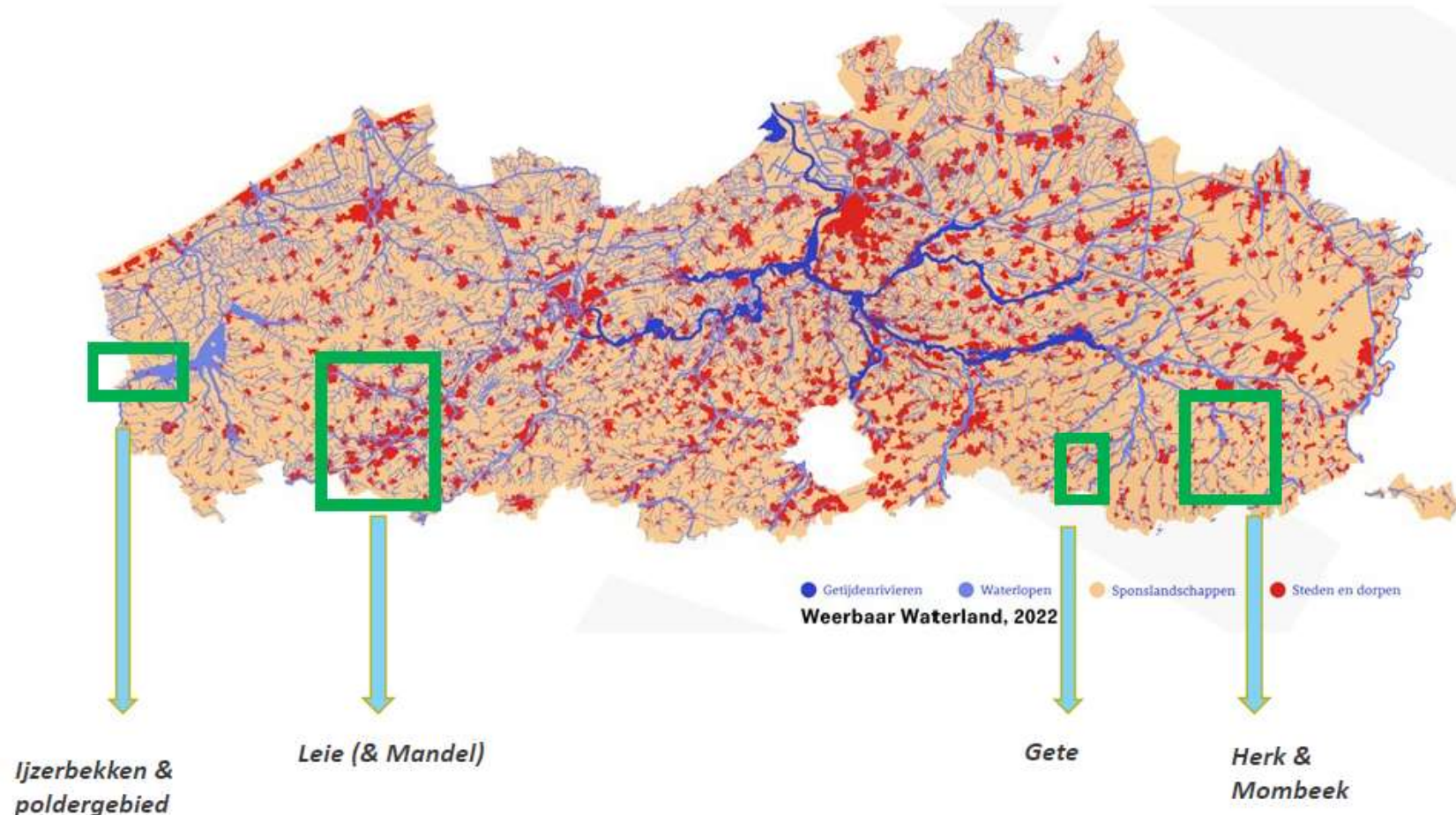
- ▶ Test op 10ha, waaronder percelen in dit stroomgebied
- ▶ Waarom hennep?
 - Positief effect op bodemkwaliteit
 - Minder kans op erosie
 - Zuiverend effect op bodem
 - toepassing als isolatiemateriaal, textiel, voeding,...
- ▶ Enthousiasme bij landbouwers, ondanks administratief werk! 😊

Integraal Project Getes-Melsterbeek

Weerbaar Water+Land+schap

Start september 2023
Modellering en overleg 2024
Uitvoering vanaf 2025

Stroomgebied Wissenbos

- Zijbekken van de Grote Gete
- Van plateau tot vallei
- Open ruimte en (kleine) kern
- Oppervlakte: 11 km²

Waterlopen?

- Sitterbeek
- Geleid
- Ramshovensebeek

Waterloopbeheerders?

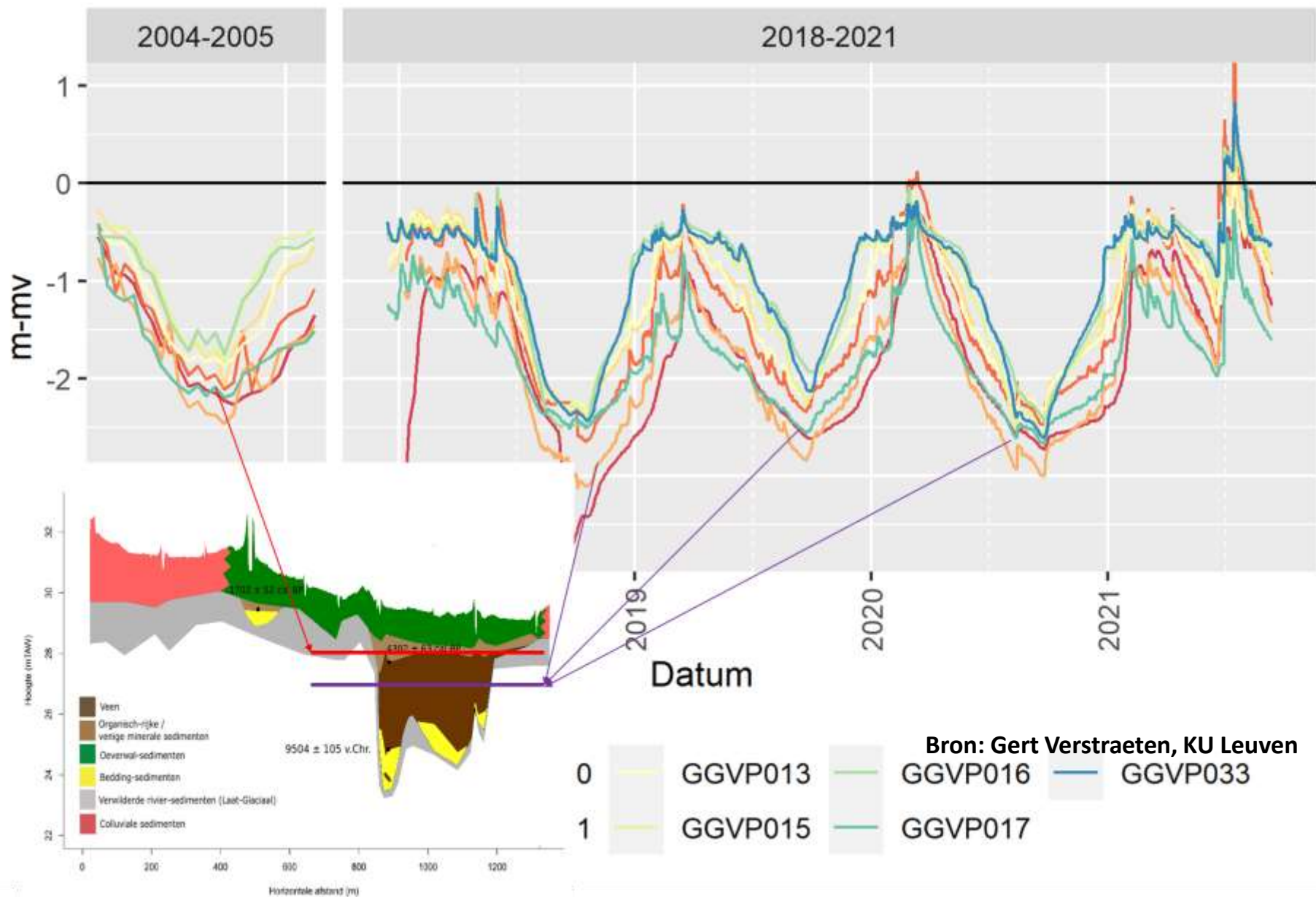
- Provincie Vlaams-Brabant
- Watering De Grote Gete

Bestemming?

- (waardevol) agrarisch gebied
- Landelijk woongebied
- Natuurgebied, parkgebied, bosgebied
- Militair gebied – RUP in opmaak
- Bezinkingsgebied

Knelpunten:

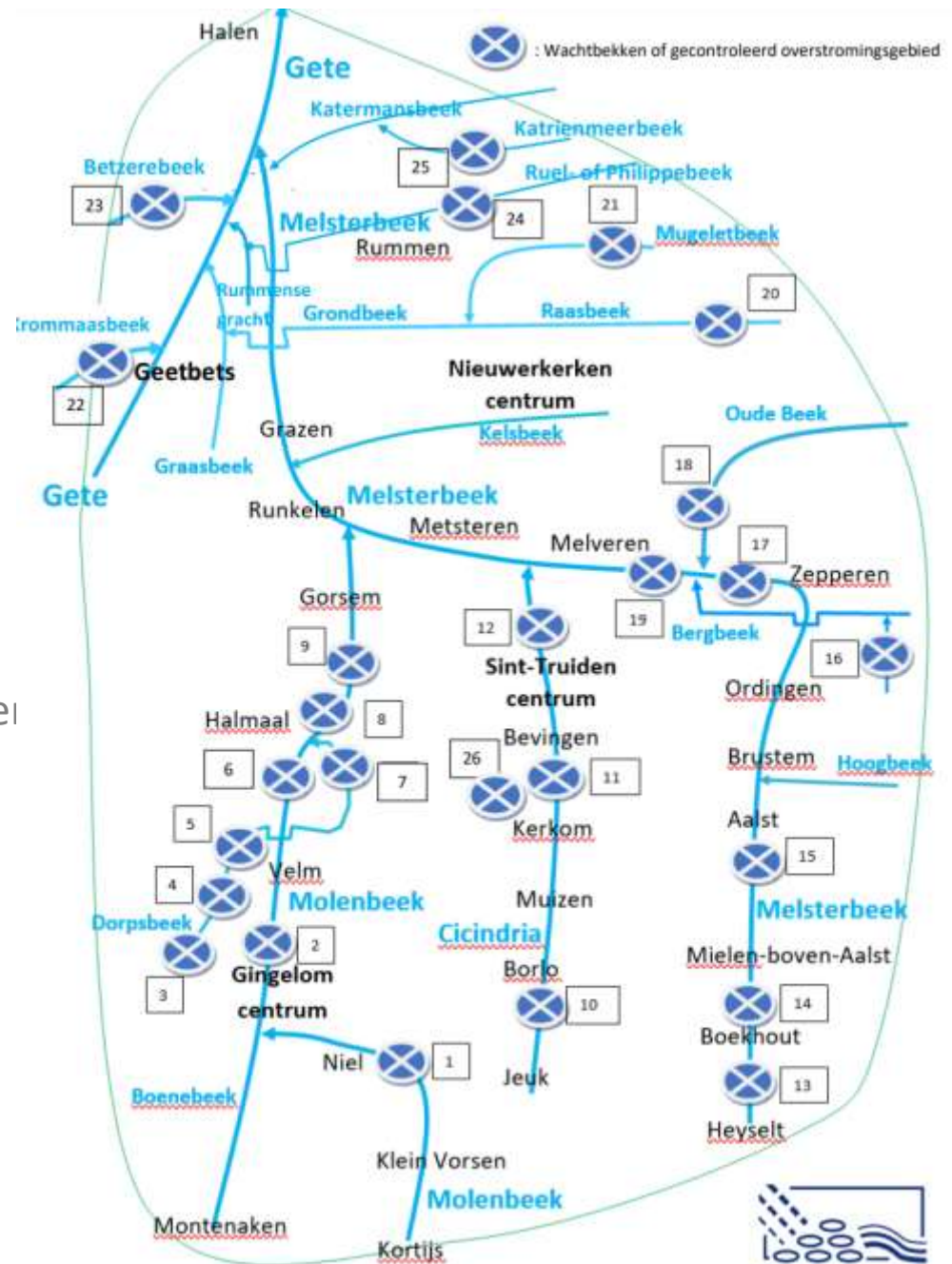
- Erosie op plateau en hellingen
- Verdroging van landbouwpercelen
- Waterkwaliteit (riolering!)
- Inbuizing Ramshovensebeek te klein (debiet waterloop + overstort)
- Veraarding en drainage van historische veenkernen (+ vrijgave CO₂)

Integraal Project Melsterbeek

► Beek- en valleierherstel voor de bovenloop van de Melsterbeek

- strijd tegen de verdroging
- creatie van groenblauwe netwerken
- oeverzones en waterberging

Integraal Project Melsterbeek

► Truiense veemarkt als groenblauwe missing link

- Herinrichting Veemarktsite: complete transformatie uitdovende slachthuis en verharde randparking naar stedelijke groenblauwe zone rond open te leggen Cicindria
- Ontharding en stedelijke groenzone die stadspark met Speelhof verbindt

De Veemarkt wordt een groene zone met 100 bomen, een skatepark en een gratis parking. © Stad Sint-Truiden

Integraal Project Zwarte Beek

